

СУДСКА ПРАКСА

УДК/UDC 340.142:342.721(497.6)

340.142:342.722(497.6)

DOI: 10.7251/GPFIS1601114S

Припремила: Марина М. Симовић

СУДСКА ПРАКСА УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ПРАВО НА ЛИЧНУ СЛОБОДУ И СИГУРНОСТ

Не постоји повреда права из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 став 1 тачка ц) и став 3. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода када су у околностима конкретног случаја редовни судови, при одређивању мјере притвора апеланту дали релевантне и довољне разлоге за закључак о постојању основане сумње да је апелант починио кривична дјела која му се стављају на терет, односно да постоје конкретни разлози у вези с постојањем посебног притворског основа из члана 146 став 1 тач. б) и ц) Закона о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине у оспореним рјешењима о одређивању и рјешењу о продужењу притвора.

Из образложења:

Уставни суд сматра довољним да у овој фази поступка, у смислу цитиране праксе Европског суда за људска права (у даљем тексту: Европски суд), убиједи сваког објективног посматрача да постоји основана сумња да је апелант починио кривична дјела која му се стављају на терет. Осим тога, Уставни суд примјећује да редовни суд правилно упућује апеланта да ће вјеродостојност прикупљених доказа, односно њихову валидност и снагу моћи оспорити у даљњем току контрадикторног поступка, ако до њега дође, те околности које апелант сад истиче у вези с постојањем основане сумње представљају околности које у даљњем току поступка требају бити утврђене, али у овој фази поступка не утичу на правилност закључка о постојању основане сумње да је апелант починио кривична дјела која му се стављају на терет.

Марина М. Симовић, Управа за индиректно опорезивање БиХ, Бања Лука, *marina.simovic@gmail.com*.

Приликом доношења одлуке о продужењу притвора суд је такође цијењенио и апелантову позицију, његову функцију, чињеницу проширења истраге, као и да Тужилаштво треба испитати свједоке који су били у пословним односима с апелантом, а што је све детаљно образложио. Осим тога, у погледу основе из члана 146 став 1 тачка ц) Закона о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“ бр. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 и 59/14), у односу на рјешење о продужењу притвора, у околностима конкретног случаја судови су дали јасне и довољне разлоге за своју одлуку, те се овакав став редовних судова не доима произвољним. Слиједом наведеног, Уставни суд сматра да су редовни судови закључак о постојању услова из члана 146 став 1 тач. б) (код одређивања притвора) и из члана 146 став 1 тач. б) и ц) Закона о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине (код продужења притвора) оправдали конкретним и конкретизираним чињеницама које показују да у овој фази поступка постоји оправдана бојазан да би апелант то могао поново покушати за случај да се нађе на слободи утицати на истрагу (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму, број АП 6/08 од 13. маја 2008. године, став 38, доступна на www.ustavisud.ba), односно користећи свој положај (радно мјесто и повјерена овлаштења) поновити кривично дјело.

*(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 2035/17 од
11. октобра 2017. године)*

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Игре на срећу

Дошло је до кршења права на правично суђење из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода када је редовни суд донио рјешење којим је апелант произвољном примјеном позитивноправних прописа који су важили у вријеме релевантно за предметно одлучење - проглашен одговорним за прекршај. Уз то, Уставни суд закључује да је Кантонални суд, доношењем више противрјечних одлука у погледу истог чињеничног и правног питања, повриједио принцип правне сигурности који је неодојив елемент права на правично суђење.

Из образложења:

Уставни суд указује на то да је одредбама члана 54 Закона о прекршајима („Службене новине Федерације БиХ“ број 63/14) прописано да ће „рјешење о прекршају којим се обуставља прекршајни поступак суд до-

нијети када се утврди [...] да је поступак вођен без захтјева овлаштеног органа.“ Даље, Уставни суд наводи да је одредбама члана 6 став 1 Закона о играма на срећу („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“ бр. 1/02 и 40/10) који је важио [до 2. јула 2015. године] прописано да „игре на срећу из члана 3 овог закона приређују се на основу овог закона и одобрења“, а одредбама члана 80 Закона о играма на срећу да „разноврсна клађења могу приређивати [...] привредна друштва са сједиштем у Федерацији регистрована искључиво за ову врсту игре на срећу, те да привредна друштва могу приређивати разноврсна клађења у за то посебно уређеним просторијама и на основу одобрења Министарства“. Даље, Уставни суд указује на то да је одредбама члана 87 став 1 Закона о играма на срећу прописано да „надзор над провођењем одредаба овог закона врши Министарство“, те да је одредбама става 3 истог члана прописано да „ако у вршењу инспекцијског надзора овлаштени службеник из става 1 овог члана утврди да се приређују игре на срећу из члана 3 Закона супротно одредбама овог закона, донијеће рјешење о забрани приређивања игара на срећу и привремено запечатити простор у којем се приређују игре на срећу, те покренути прекршајни поступак“. Напослијетку, Уставни суд истиче да је одредбама Закона о федералним министарствима и другим тијелима федералне управе („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“ бр. 58/02, 19/03, 38/05, 2/06, 8/06, 61/06, 52/09 и 48/11) прописано да је једно од федералних министарстава и Федерално министарство финансија, те да је одредбама члана 8 тог закона прописано да „Федерално министарство финансија врши управне, стручне и друге послове утврђене законом који се односе на остваривање надлежности Федерације у области финансија, и то: [...] и игара на срећу; [...]“.

Доводећи у везу цитиране одредбе Закона о играма на срећу с одредбама члана 8 Закона о федералним министарствима и другим тијелима федералне управе, Уставни суд запажа да из тих одредаба произлази да је Федерално министарство надлежно да врши надзор над провођењем одредаба Закона о играма на срећу, те да инспекцијски надзор врши овлаштени службеник из тог министарства. С обзиром на наведено, Уставни суд сматра да су редовни судови при доношењу оспорених одлука произвољно примијенили одредбе члана 87 Закона о играма на срећу, што је несумњиво утицало на доношење законите и правилне одлуке у предметној правној ствари.

Уставни суд сматра да су постојањем више противрјечних одлука Кантоналног суда у погледу истог чињеничног и правног питања, у околностима конкретног предмета, створене дубоке и дугорочне разлике у пракси тог суда, односно континуирана несигурност, те да је на тај начин повријеђен принцип правне сигурности који је неодвојив

елемент права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција).

*(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 4017/14 од
28. септембра 2017. године)*

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Непристрасност председника вијећа и законитост доказа

Не постоји повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције будући да су редовни судови за своје одлуке дали детаљно, јасно и аргументовано образложење и да у околностима конкретног случаја нема ништа што би упутило на закључак да поступак, сагледан у цјелини, није био правичан.

Из образложења:

У вези са апелантовим наводима из којих произлази да апелант оспорава објективну непристрасност председника вијећа првостепеног суда због околности да је одлучивао приликом прихватања споразума о признању кривице против саоптуженог, наглашавајући су му раније били доступни сви докази које је тужилац користио у поступку против њега, Уставни суд подсећа на сопствено становиште изражено у одлуци број АП 900/08 (види, Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму, број АП 900/08 од 17. фебруара 2011. године, тач. 24-32) у којој је разматрано питање непристрасности суда у сличном контексту. Наиме, Уставни суд је у тој одлуци, између осталог, навео: „Чињеница да је исти судија одлучио у предмету... у поступку у којем је донио одлуку о споразуму о признању кривице и у поступку против апеланта, а затим учествовао у вијећу у којем је донесена пресуда против апеланта као саоптуженика наконведеног обимног доказног поступка, не утиче на његову објективну непристраност.“ Уставни суд је у наведеној одлуци подсјетио на становиште Европског суда у предмету *Schwarzenberger* (види, Европски суд, пресуда *Schwarzenberger против Немачке*, апликација број 75737/01 од 10. августа 2006. године) у којој је јасно наведено да сама чињеница да је исти судија већ раније донио одлуку за саоптуженог у одвојеном поступку - није довољна да се закључи да је судија пристрасан. У вези с тим, Европски суд је навео да је сваки предмет случај за себе, да треба добро испитати садржај раније донесене пресуде (у предмету који се не односи на апеланта, већ на другог саоптуженог), јер од тога зависи и оцјена о реалној сумњи у објективну непристрасност судије.

Подржавајући наведено становиште, у околностима конкретног случаја, чињеница да је исти судија одлучивао о прихватању споразума о признању кривице у предмету против другог оптуженог поводом истог догађаја, а затим као предсједник судског вијећа донио одлуку о апелантовој кривици - није довољна за закључак да је нарушен принцип непристрасности суда. У вези с тим, Уставни суд напомиње да ни процесним законом није постављено ограничење да исти судија учествује у доношењу одлуке у одвојеном поступку у односу на остале саоптужене, који чак могу закључити и споразум о признању кривице. Осим тога, апелант је током поступка тражио изузеће предсједника судског вијећа, који је одбијен као неоснован будући да суд за тако нешто није нашао упориште у одредбама процесног права. Пошто апелант ни у апелацији, осим околности да је судија, као предсједник првостепеног вијећа, учествовао у доношењу пресуде против другог оптуженог поводом истог догађаја, није навео нити један релевантан разлог за његову евентуалну пристрасност, Уставни суд ове наводе, који нису ничим поткријепљени, не може прихватити као основане.

Уставни суд подсјећа на то да одсуство наведених лица (физичка или правна лица од којих је предмет одузет, судије за претходни поступак и браниоца) не спречава тужиоца да обави отварање и прегледање привремено одузетих предмета и документације, али да ће у записнику о отварању и прегледању привремено одузетих предмета и документације тужилац назначити лица која су присуствовала овој радњи, односно њихово одсуство, уз напомену да су наведена лица уредно обавијештена (види Одлуку Уставног суда у предмету број АП 291/08 од 19. новембра 2011. године, доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba, став 48). У вези с наведеним, Уставни суд примјећује да из образложења одлука редовних судова неспорно произлази да су судија за претходни поступак, апелант и његов бранилац били обавијештени о радњи отварања и прегледа одузетих предмета и да је у записнику констатовано да је отварање предмета извршено у присуству апеланта, осуђеног, браниоца осуђеног и судије за претходни поступак Основног суда. Према томе, имајући у виду да се у конкретном случају ради о кривичном поступку који се сматра хитним, те да је апелантов бранилац дан раније писаним путем обавијештен да ће радња отварања и прегледа одузетих предмета бити извршена, Уставни суд није могао закључити да његовом браниоцу није остављено довољно времена и могућности да приступи радњи отварања и прегледа одузетих предмета. Тим више јер су апелант, односно његов бранилац могли захтијевати одлагање вршења наведене радње, што су очигледно пропустили да учине.

Најзад, у вези са апелантовим наводима којима указује да су докази прибављени супротно одредбама Закона о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 53/12), јер је полиција више од два сата држала апелантово возило и због тога што нису узети отисци са паковања дроге и са тапедирунга, Уставни суд примјећује да апелант, изузев навода да се ради о незаконито спроведеним радњама, у образложењу апелације не конкретизује у чему се та незаконитост огледа. Наиме, Уставни суд запажа да је Окружни суд, чије је закључке у цијелости прихватио и Врховни суд, истакао да из исказа саслушаних свједока произлази да се апелантово возило налазило пред станицом полиције док је апелант присуствовао претресу његове куће, да је кључеве од возила имао једино апелант и да је возило цијело вријеме било у његовом посједу од тренутка када су овлашћена службена лица имала сазнања о посједовању одређене количине наркотичких средстава.

Стога, имајући у виду да су се у вези са истакнутим приговорима редовни судови довољно јасно, прецизно и аргументовано изјаснили, те да наведена образложења Уставни суд не сматра произвољним, Уставни суд налази да у апелантовим наводима нема ништа што би указивало да је приликом вршења радње претресања апелантовог возила поступано супротно релевантним одредбама Закона о кривичном поступку Републике Српске, односно да су извршене на незаконит начин.

*(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 2589/14 од
22. марта 2017. године)*

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Исплата дуга на име станарине

Нема повреде права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када у образложењу оспорених одлука нема ничега што указује на произвољну примјену релевантних прописа на апелантову штету, те када су редовни судови за своје одлуке дали јасне разлоге.

Из образложења:

Произлази да је апелантова обавеза да тужиоцу плаћа станарину у одговарајућем мјесечном износу утврђена самим уговором о кориштењу стана. Дакле, у спорном периоду апелант се налазио у облигационоправном односу с тужиоцем по основу закљученог уговора из којег произлазе одговарајућа права и обавезе за уговорне стране

којих су се оне дужне придржавати у испуњењу уговора. Стога, недостављање рачуна апеланту од стране тужиоца за станарину никако не може апеланта ослободити обавезе плаћања станарине, нити имати утицаја на постојећи облигационоправни однос између њих. При томе, Уставни суд запажа да апелант у предметном поступку није доказао да је на основу било чега апелантова обавеза из предметног уговора престала, осим што је тврдио да због недостављања рачуна од стране тужиоца он нема обавезу плаћати станарину.

Према мишљењу Уставног суда, апелант је морао знати да је дужан испуњавати своје уговорене обавезе у погледу плаћања станарине, те да га недостављања рачуна од стране тужиоца никако не ослобађа ове обавезе будући да је у спорном периоду неспорно користио предметни стан. Штавише, примјењујући општа начела из Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, „Службени лист РБиХ“ бр. 2/92, 13/93 и 13/94, те „Службене новине Федерације БиХ“ број 29/03) за испуњење уговорних обавеза (чл. 12, 17 и 18 овог закона), произлази да је и сам апелант морао водити рачуна о својим обавезама из закљученог уговора, те приступити њиховом испуњењу и без достављања фактуре од стране тужиоца. Питање тужичеве обавезе за испостављање фактура за плаћање станарине је, према мишљењу Уставног суда, питање које је релевантно за неке друге аспекте, као што су вођење књиговодствених евиденција од стране тужиоца, као и за утврђивање пореских обавеза тужиоца, али никако не може утицати на спорни облигационоправни однос између апеланта и тужиоца у којем су тачно дефинисана њихова права и обавезе.

Стога, имајући у виду изнесено, према мишљењу Уставног суда, супротно наводима апеланта, који наводе о повреди уставних права заснива искључиво на тврдњи да му нису достављени рачуни за станарину, у ситуацији када је наведена обавеза утврђена уговором - не може водити закључку да одлучење редовних судова у оспореним одлукама указује на било какву произвољност у примјени материјалног и процесног права. Према мишљењу Уставног суда, редовни судови су у конкретном случају за своје одлуке дали задовољавајуће разлоге у којима Уставни суд не налази било какву произвољност. Такође, супротно апелантовим наводима, Уставни суд сматра да образложења редовних судова у оспореним одлукама задовољавају захтјеве за образложеном одлуком из члана 6 став 1 Европске конвенције.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 450/15 од 7. септембра 2017. године)

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Право на „суђење у разумном року“

Постоји кршење права на „суђење у разумном року“ као једном од елемената права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције јер извршни поступак пред Општинским судом, који је хитне природе, траје дуже од двије године и девет мјесеци, а, при томе, тај суд није понудио разлоге који би се могли сматрати разумним и објективним оправдањем за тако дуго трајање поступка пред тим судом.

Из образложења:

Будући да наводи из апелације указују на то да апеланти пред Уставним судом првенствено покрећу питање дужине трајања извршног поступка, покренутог на основу правноснажне судске одлуке, Уставни суд апелацију тумачи тако да се апеланти позивају на право на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције, чије се гаранције у грађанскоправним стварима протежу и на фазу извршног поступка.

Основно правило је у том погледу поставила пресуда Европског суда у предмету *Hornsby против Грчке* (представка број 18357/91, пресуда од 19. марта 1997. године) у којој је Европски суд изрекао да извршење пресуде коју је донио било који суд - мора бити посматрано као саставни дио поступка у смислу члана 6 Европске конвенције. Слиједећи своју праксу из предмета *Hornsby*, коју Уставни суд досљедно подржава, Европски суд је константно указивао да се извршење пресуде било којег националног суда треба посматрати као интегрални дио суђења у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције.

С тим у вези, Уставни суд подсјећа да се, према конзистентној пракси Европског суда и Уставног суда, разумност дужине трајања извршног поступка мора оцијенити у свјетлу околности појединог предмета, водећи рачуна о критеријима успостављеним судском праксом Европског суда, а нарочито о сложености предмета, понашању страна у поступку и надлежног суда или других јавних власти, те о значају који конкретна правна ствар има за апеланта (види Европски суд, *Махмутовић против Хрватске*, апликација број 9505/03 од 15. фебруара 2007. године, став 26).

Такође, Европски суд је указао на то да је потребна нарочита марљивост надлежних власти у свим предметима који се тичу личног статуса и својства, а да је овај захтјев нарочито важан у државама у којима домаћи закон прописује да одређени судски поступци имају хитан карактер (види Европски суд, *Borgese против Италије*, пресуда од 26. фебруара

1992. године, серија А, број 228-Б, став 18 и *Нововић против Црне Горе*, представка број 13210/05, пресуда од 23. октобра 2012. године, став 51).

Осим тога, према пракси Европског суда и Уставног суда, велики број предмета узетих у рад није ваљано оправдање за прекомјерно одуговлачење поступка, а стално враћање одлуке на поновно суђење може показати да постоје озбиљни недостаци у организацији судског система (види Европски суд, *Probmeier против Њемачке*, пресуда од 1. јула 1997. године, став 64, Извјештаји 1997-IV и Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму, број АП-3641/09 од 6. децембра 2012. године, тачка 33, доступна на веб страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

Уставни суд запажа да су апеланти 9. маја 2014. године покренули предметни извршни поступак и да тај поступак, према стању списка, још није окончан. Дакле, релевантан период који Уставни суд треба узети при оцјени дужине предметног поступка је период од двије године и девет мјесеци.

Руководећи се наведеним критеријима установљеним праксом Европског суда, Уставни суд, у погледу оцјене сложености предмета, запажа да се у конкретном случају ради о извршном поступку који су покренули апеланти ради извршења правноснажне и извршне пресуде. С обзиром на врсту и природу конкретне правне ствари (наплата новчаног потраживања апеланата на плати извршеника коју остварује код послодавца и преносом на рачуне апеланата сразмјерно њиховим удјелима), Уставни суд сматра да се не ради о сложеном предмету.

Што се тиче понашања Општинског суда, супротно схватању тог суда, извршна радња није проведена, те поступак извршења није завршен, иако је од достављања рјешења на провођење протекло 11 мјесеци. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да је дужина трајања поступка пред Општинским судом (који, дакле, није у примјереним роковима предузимао процесне радње у циљу вођења и окончања предметног поступка) супротна принципу „разумног рока“ из члана 6 став 1 Европске конвенције.

Осим тога, Уставни суд подсјећа на праксу Европског суда и власти ту јуриспруденцију према којима је дужност државе да организују свој правни систем тако да омогући судовима и јавним властима да се повинују захтјевима и условима из Европске конвенције (види Европски суд, *Zanghi против Италије*, пресуда од 19. фебруара 1991. године, серија А, број 194, став 21 и Уставни суд, Одлука број АП 1070/05 од 9. фебруара 2006. године, став 34). С обзиром на то, Уставни суд сматра да се разлози које је навео Општински суд не могу никако сматрати релевантним да би се оправдала дужина предметног поступка, који се по

изричитој законској одредби сматра хитним, у периоду од двије године и девет мјесеци. С друге стране, Уставни суд не налази да су апеланти својим понашањем допринијели дужини трајања поступка.

(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 237/16 од 7. марта 2017. године)

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Суђење у „разумном року“ и образложење пресуде

У конкретном случају повријеђено је апелантово право из члана П/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на суђење у „разумном року“ као сегменту права на правично суђење, имајући у виду да је предметни поступак укупно трајао око осам и по година, за што највећу одговорност сноси Основни суд и Врховни суд који нису дјелотворно контролирали поступак и нису предузео адекватне мјере за убрзање поступка које су им биле на располагању према процесном закону. Осим тога, Уставни суд сматра да је трајање предметног судског поступка последица системских недостатака у организовању правосуђа и ефективном остваривању надлежности разних нивоа јавне власти у овој области. Надаље, Уставни суд закључује да је у конкретном случају повријеђено апелантово право на правично суђење јер је Врховни суд произвољно примијенио право када није одлучио о апелантовом захтјеву за исплату затезне камате, те када је одбио апелантов захтјев за исплату накнаде на име кориштења туђе ствари - предметне некретнине. Супротно томе, Уставни суд закључује да не постоји повреда права на правично суђење када образложење оспорене пресуде Врховног суда, у односу на одлуку у преосталом дијелу тужбеног захтјева, односно у дијелу захтјева о накнади због онемогућавања апеланта да убире плодове и накнаде вриједности неубраних плодова, задовољава стандарде права на правично суђење, а при томе Уставни суд не налази произвољност у начину на који је Врховни суд примијенио релевантно право у односу на тај дио тужбеног захтјева.

Из образложења:

Врховни суд очигледно није узео у обзир постојање апелантовог захтјева за враћање у посјед предметне некретнине приликом одлучивања о његовом захтјеву за исплату накнаде на име кориштења туђе ствари - предметне некретнине. У таквим околностима и у недостатку одговарајуће процјене предмета од стране Врховног суда, Уставни суд не може друго него закључити да је једини разлог за одбијање овог про-

тивтужбеног захтјева очигледна погрешка Врховног суда који је занемарио постојање апелантовог захтјева за враћање предметне некретности у посјед, а од које чињенице зависи правилна примјена материјалног права у конкретном случају. Тиме је Врховни суд пропустио провести правилно и разумно испитивање апелантових поднесака и у складу са тим није осигурао апелантово право на правично суђење.

*(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП-143/15 од
25. октобра 2017. године)*

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ И ПРАВО НА ЗАБРАНУ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Не постоји кршење члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када је Суд БиХ одбио апелантов тужбени захтјев због недостатка пасивне легитимације зашта у образложењима оспорених пресуда није изостало јасно и аргументовано образложење утемељено на релевантним одредбама процесног права, при чему није повријеђено ни апелантово право на суђење у „разумном року“ у ситуацији када апелант није могао имати легитимно очекивање да ће успјети у предметном поступку који је био усмјерен против органа који није био у пословноправном односу са апелантом. У конкретном случају нема ништа што указује на повреду апелантовог права на забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14. Европске конвенције у вези с правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. став 1 Европске конвенције.

Из образложења:

Уставни суд првенствено запажа да се у конкретном случају ради о радном спору у оквиру кога је апелант затражио накнаду штете. Према пракси Уставног суда, „право на накнаду штете у траженом износу представља право приватног карактера и, као такво, грађанско право на које се примјењују стандарди правичног суђења“ (види, Уставни суд, Одлука број АП 428/04 од 23. марта 2005. године, став 22, објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 32/05). С обзиром на наведено, неспорно је да апелант у предметном поступку ужива гаранције права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Уставни суд запажа да су редовни судови приликом одлучења имали у виду релевантне одредбе Закона о парничном поступку пред Судом Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ бр. 36/04, 84/07 и 58/13), прије

свега чл. 24, 25 и 188 овог закона, које за преиначење тужбе прописују неопходност пристанка и првобитно означеног туженог (Министарства финансија и трезора) и новоозначеног туженог (Управе за индиректно опорезивање), а које је у конкретном случају изостало. Уставни суд запажа да су редовни судови приликом одлучења, такође, имали у виду релевантне одредбе Закона о раду у институцијама Босне и Херцеговине и Закона о платама и накнадама у институцијама БиХ из којих не произлази одговорност Министарства финансија и трезора за накнаду штете запосленим због повреде њихових појединачних права из радног односа, те да се таква права могу остварити само код послодавца код којег запослени ради.

Доводећи наводе апелације у контекст датих образложења редовних судова, имајући у виду садржај релевантних одредаба Закона о парничном поступку пред Судом Босне и Херцеговине које су у конкретном случају примијењене, чињеницу да је парница већ почела тећи достављањем тужбе на одговор првобитно означеном туженом и непристајањем новоозначеног туженог да затим ступи у парницу, Уставни суд из образложења редовних судова не запажа произвољност у сегментима на које је апелант неосновано указао. Осим тога, апелант, поред навода које је током поступка већ истицао, а које су редовни судови имали у виду приликом одлучења, при чему су дали исцрпне разлоге за закључак о њиховој неоснованости, није понудио релевантне доказе и аргументе којим би своје наводе поткријепио. Стога, Уставни суд сматра да из образложења оспорених пресуда не произлази произвољност у примјени процесног права, те закључује да је предметни поступак проведен уз гаранције које пружа члан 6 став 1 Европске конвенције.

Уставни суд примјећује да је у предметном поступку, након што је апелант „кориговао“ и ближе означио назив тужене, због неприхватања новоозначеног туженог да ступи у парницу (Управа за индиректно опорезивање), Суд БиХ одбио приједлог за субјективно преиначење тужбе и закључак о неоснованости тужбеног захтјева утемељио на недостатку пасивне легитимације у односу на означене тужене. У таквој ситуацији, када апелант води поступак за који не може имати ни легитимно очекивање да ће успјети са захтјевом, јер је тужбени захтјев био усмјерен на орган са којим апелант није био у пословноправном односу, не може се ни ефикасно позивати на то да су судови неоправдано одуговлачили поступак и да су на тај начин прекршили њихово право на одлуку „у разумном року“ (*vidi, mutatis mutandis*, између осталих, Уставни суд, одлука бр. АП 3065/09 од 30. октобра 2012. године; АП 561/10 од 13. марта 2013. године; АП 3410/11 од 7. октобра 2014. године; АП 4859/11 од 13. јануара 2015. године и АП 2125/12 од 17. марта 2015. године, све доступне на веб-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

Уставни суд примјећује да апелант наводе о дискриминацији заправо темељи на тврдњама да је оспореним одлукама стављен у неравноправан положај у односу на друга лица која су у истој ситуацији исходила пре-суде којим је њихов захтјев усвојен. Из наведеног произлази да апелант тврдње о наводној дискриминацији веже за принцип правне сигурности у смислу различитог одлучења судова у другим случајевима. Међутим, имајући у виду наводе из одговора на апелацију према којима су та лица правилно означила тужену (конкретно Управу за индиректно опорези-вање), те да Уставни суд у претходним тачкама ове одлуке није нашао било какву произвољност у поступању редовних судова приликом доно-шења оспорених одлука и да је закључио да су неосновани апелантови наводи о кршењу права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да су наводи о повреди права на забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, такође, неосновани.

*(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 4987/14 од
22. маја 2017. године)*

ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ, ПРАВО НА ДЈЕЛОТВОРАН ПРАВНИ ЛИЈЕК И ПРАВО НА ИМОВИНУ

Постоји кршење права из члана II/3е) Устава Босне и Херцего-вине и члана 6 став 1 Европске конвенције због тога што извршни поступак, који је по природи хитан, није окончан ни три године након што је Уставни суд већ утврдио кршење овог права у истом извршном поступку и наложио хитно окончање и након што је Окружни суд вратио предмет на поновно одлучивање, а неизвјесно је када ће бити окончан. Такође, у конкретном случају постоји и кршење права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције у вези с правом из члана 6 став 1 Европске конвенције, јер не постоји дјелотворан правни лијек којим би се апеланткињи, прије подношења апелације Уставном суду, омогућило убрзање тог поступка који је у току или обештећење због одуговлачења које се већ десило. Нема кршења права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску кон-венцију када је оспореним рјешењем промијењен предмет и сред-ство извршења, јер се извршењем на апеланткињиним покретним стварима тражитељка извршења није могла у цијелости намири-ти, зато што је такво мијешање у апеланткињину имовину у скла-

ду са законом и пропорционално циљу који се жели постићи. Уз то, нема ни кршења члана 13 Европске конвенције у вези с правом на имовину, зато што је апеланткиња имала и користила правна средства против тог рјешења.

Из образложења:

У конкретном случају, оспореним рјешењем Окружног суда одбијена је као неоснована апеланткињина жалба против рјешења о промјени предмета и средства извршења. Уставни суд сматра да тим рјешењем нису утврђивана апеланткињина „нова грађанска права и обавезе“, већ је то рјешење донесено као процесна радња предвиђена Законом о извршном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13 и 98/14) у случају када извршење није могуће на првобитно означеном предмету и средству извршења, ради потпуног намирења тражитељке извршења. Слиједом тога, Уставни суд закључује да поступак који је резултирао оспореним рјешењем у овом дијелу не ужива заштиту и гаранције из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције. Због наведеног је апелација у односу на наводе о кршењу права на правично суђење *ratione materiae* инкомпатибилна с Уставом Босне и Херцеговине.

Уставни суд је, примјењујући досљедно праксу Европског суда, у предметима који покрећу питање немогућности ефикасног окончања извршног поступка континуирано истицао да члан 6 став 1 Европске конвенције, који пружа јасне процедуралне гаранције којим се странкама у спору обезбјеђује поступак који је правичан, јаван и експедитиван, пружа заштиту и извршења судске одлуке. Тумачење да се члан 6 Европске конвенције тиче искључиво приступа суду и вођења поступка - довело би до ситуације која није компатибилна са принципом владавине права које су државе уговорнице прихватиле када су ратификовале Европску конвенцију, а који је прописан и чланом II/1 Устава Босне и Херцеговине. Због тога се извршење пресуде коју је донио суд мора сматрати саставним дијелом „суђења“ у смислу члана 6 став 1 Европске конвенције (види Европски суд, пресуда *Предузеће ЕВТ против Србије*, пресуда од 21. јуна 2007. године, тачка 46 с даљњим референцама и Уставни суд, нпр. Одлука о допустивости и меритуму бр. АП 1404/16 од 15. фебруара 2017. године, тачка 31 с даљњим референцама и АП 1552/16 од 7. марта 2017. године, тачка 35 с даљњим референцама, нису објављене, доступне на www.ustavnisud.ba). С друге стране, кашњење у извршењу пресуде може бити оправдано у посебним околностима, али оно не може бити такво да угрожава суштину права заштићеног чланом 6 став 1 Европске конвенције (*ibid*, пресуда *Предузеће ЕВТ*, тачка 47).

Такође, Уставни суд континуирано истиче да се извршни поступак, према одредби члана 5 став 1 Законом о извршном поступку Републике Српске Републике Српске, али и према пракси Европског суда (види Европски суд, *Comingersoll S. A. против Португалије*, став 23, 2000. година), сматра хитним и захтијева додатну ажурност суда у односу на законску обавезу да извршни поступак спроведе без непотребних одуговлачења и застоја. Ово је нарочито важно у ситуацији када је Уставни суд већ једном утврдио кршење права из члана 6 став 1 Европске конвенције због неоправдане дужине извршног поступка и наложио његово хитно окончање, како што је случај у конкретном предмету.

Уставни суд сматра да се из наведеног не може закључити да је Основни суд поступао у овом периоду с потребном хитношћу, нити да је предузео адекватне мјере да спроведе налог Уставног суда из Одлуке број АП 1413/14, односно да оконча поступак по упутама Окружног суда које су дате у оспореном рјешењу, због чега у вријеме доношења ове одлуке извршни поступак и даље траје, сада око 21 годину од његовог започињања. Стога, Уставни суд сматра да због тога што извршни поступак још није окончан, и даље постоји кршење права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Уставни суд је у низу одлука које су се тичале неоправдане дужине извршног поступка утврђивао кршење права из члана 6 став 1 Европске конвенције. Међутим, будући да овај проблем и даље постоји, Уставни суд је у одлукама које је недавно донио о овом питању закључио да је „прекомјерно трајање извршних поступака последица системских недостатака у организовању правосуђа и ефективном остваривању надлежности разних нивоа јавне власти у овој области, због чега постоји системско кршење права из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције пред судовима“, као и да постоји и кршење права на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције у вези с правом из члана 6 став 1 Европске конвенције у односу на извршне поступке. Наиме, не постоји дјелотворан правни лијек којим би се апелантима, прије подношења апелације Уставном суду, омогућило убрзање тог поступка који је у току или обештећење због одуговлачења које се већ десило (види, нпр., Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму, број АП 1724/16 од 10. маја 2017. године, тач. 39-48, објављена у „Службеном гласнику БиХ“ број 40/17). У вези с тим, Уставни суд је разним органима јавне власти дао налоге да доне-су мјере ради убрзања ових поступка и њиховог ефикасног окончања.

*(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 5601/14 од
18. јула 2017. године)*

ПРАВО НА СЛОБОДУ КРЕТАЊА И ПРЕБИВАЛИШТА И ПРЕТПОСТАВКА НЕВИНОСТИ

Није дошло до повреде апелантициног права из члана II(3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију у ситуацији када су оспорена рјешења јасна и образложена, те када је суд навео да постојање основане сумње произлази из прикупљених доказа, те дао јасне разлоге за неопходно изрицање мјера забране. Такође, не постоји кршење апелантициног права из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције јер Кантонални суд у оспореним рјешењима није прејудицирао апелантинину кривњу за кривично дјело поводом којег се води предметни поступак.

Из образложења:

Уставни суд примјећује да апелантица углавном оспорава мјеру забране предузимања одређених пословних активности и службених дужности, односно забрану посјеђивања службених просторија. Међутим, Уставни суд примјећује да су мјере забране посљедица поступка који се води против апелантице као осумњичене (и осталих осумњичених лица), да је предмет у фази истраге и да је суд оцијенио да су изречене мјере неопходне ради успјешног вођења кривичног поступка, што је образложио. Стога, Уставни суд налази да су ове мјере одређене ради успјешног вођења кривичног поступка и утврђивања истине, што сигурно - без обзира на коначан резултат поступка - оправдава њихову нужност у демократском друштву, у интересу јавног поретка и спречавања криминала, те оне не представљају претјеран терет за апелантинцу у односу на циљ који се њима жели постићи у датој ситуацији. Ово поготово што, без обзира на трајање мјера забране које је одређено рјешењем Кантоналног суда (до правоснажности пресуде у овој кривичној ствари), постоји обавеза њиховог преиспитивања о чему ће редовни суд водити рачуна, те оцијенити њихову даљу оправданост и укинути их чим нађе да за њих више не егзистирају разлози, односно не постоје околности због којих су одређене.

Уставни суд подсјећа да је одредбама члана 6 став 2 Европске конвенције првенствено гарантовано да се нико ко је оптужен за кривично дјело не сматра кривим док се његова кривица по закону не докаже. Даље, Уставни суд подсјећа да је Европски суд у предмету *Матијашевић против Србије* (види, Европски суд, *Матијашевић против Србије*, представка број 23037/04, пресуда од 19. септембра 2006. године) указао да ће претпоставка невиности по члану 6 став 2 Европске

конвенције бити повријеђена ако судска одлука или изјава званичника која се односи на лице које је оптужено за кривично дјело - одражава мишљење да је оно криво прије него што се његова кривица докаже по закону. Довољно је да, у одсуству званичне одлуке, постоји одређено мишљење које указује да суд или званичник који је у питању сматра оптуженог кривим (*ibid.*, тачка 45).

Апелантица у апелацији наводи и повреду права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 2 Европске конвенције. Повреду овог права апелантица види у чињеници да суд није утврдио одлучну чињеницу у предметном поступку, односно да је препорука кривотворена, а посебно да је апелантица знала за ту околност. С тим у вези, Уставни суд указује да ће та околност, дакле утврђивање правне ваљаности тог доказа, бити предмет евентуалног испитивања - оспоравања у току сљедеће фазе предметног кривичног поступка уколико дође до подизања и потврђивања оптужнице против апелантице, а не у тренутној фази поступка.

Осим тога, Уставни суд запажа да из оспорених рјешења не произлази да је редовни суд у оспореним рјешењима у било којем дијелу наводио да је апелантица крива за кривично дјело поводом којег се води предметни поступак. Наиме, Кантонални суд нигдје у рјешењима није навео било какву тврдњу везану за апелантицу а да прије ње није постојала одредница „осумњичена“ и „основана сумња да је ...“.

*(Одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, број АП 1620/17 од
15. јуна 2017. године)*